

PERSBERICHT

27 oktober 2022

Verslag aan het federale parlement:

Modernisering en inrichting van de site en de gebouwen van het station van Bergen

Op verzoek van het federale parlement onderzocht het Rekenhof de modernisering en inrichting van de site en de gebouwen van het station van Bergen. Dat project onderging ingrijpende wijzigingen tijdens de ontwerpfase: de prijsvraag die in 2006 werd gelanceerd, beoogde een voetgangersbrug boven de sporen met behoud van het oude station, terwijl het definitieve ontwerp dat in 2011 werd goedgekeurd, de bouw van een nieuw multimodaal station in brugvorm omvatte. Die evolutie had gevolgen voor het budget, dat in 2021 was opgelopen tot nagenoeg 332 miljoen euro. Bij de uitvoering heeft zich een reeks ernstige incidenten voorgedaan. Die hielden voornamelijk verband met het faillissement van de inschrijver die de metalen structuur van het station in brugvorm moest bouwen. Ook dat had gevolgen voor het budget en voor de planning. Wat de overheidsopdrachten betreft, stelt het Rekenhof vast dat de aanwijzing van de winnaar van de architectuurprijsvraag tekortkomingen vertoont. Bij de meeste opdrachten die werden gesloten voor de uitvoering van het project, werd de wetgeving in acht genomen.

Om tegemoet te komen aan het verzoek van de Kamer van Volksvertegenwoordigers in haar resolutie van 3 juni 2021, heeft het Rekenhof eerst de uitwerking van het project van het station van Bergen onderzocht. Vervolgens analyseerde het het beheer en de uitvoering van het project, en meer bepaald de evolutie van de budgetten en de termijnen. Het onderzocht ook de naleving van de overheidsopdrachtenwetgeving en het toezicht op het gebruik van de federale investeringsdotatie die in het kader van het bouwproject werd toegekend aan de spoormaatschappijen, onder meer via de opvolging van de uitvoering van het project door de FOD Mobiliteit en Vervoer.

Totstandkoming van het project

Het Rekenhof heeft de voornaamste fases van de totstandkoming gereconstrueerd, van de haalbaarheidsstudie in april 2004 tot de goedkeuring van het definitieve voorontwerp in oktober 2011. De materiële handelingen voor de plaatsing van de ontwerpprijsvraag en de overheidsopdracht voor architectuurdiensten waren in overeenstemming met de overheidsopdrachtenwetgeving. Het Rekenhof stelt echter vast dat er tekortkomingen waren op het vlak van transparantie, gelijkheid en de oproep tot mededinging bij de aanwijzing van de laureaat van de prijsvraag.

De wijzigingen tijdens de ontwerpfase van het project deden het geraamde budget sterk toenemen. Tussen de haalbaarheidsstudie uit 2004 en het definitieve voorontwerp uit 2011 nam het totale budget toe van 60,44 miljoen euro₂₀₁₀ tot 222,84 miljoen euro₂₀₁₀. Die stijging komt voornamelijk doordat werd beslist om af te stappen van de aanvankelijk beoogde voetgangersbrug en in plaats daarvan een station in brugvorm met geïntegreerde diensten te bouwen.

Het Rekenhof stelt vast dat de uitvoeringstermijnen niet nauwkeurig genoeg werden geraamd en dat ze geen prioriteit leken te zijn tijdens de ontwerpfase.

Uitvoering van de werkzaamheden

In 2021 bedroeg het budget 289,94 miljoen euro₂₀₁₀ (331,71 miljoen euro₂₀₂₁), wat neerkomt op een toename met 67,10 miljoen euro₂₀₁₀. Vanaf 2020 werd het budget weliswaar beter opgevolgd, maar het Rekenhof is van oordeel dat de budgetwijzigingen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden systematischer gedocumenteerd hadden moeten worden om zodoende de beslissingen te staven die een grote impact hadden op de uiteindelijke kostprijs van het project.

De looptijd van de werf was initieel geraamd op 3,5 jaar maar wordt nu geschat op zo'n 12 jaar, waarbij de werkzaamheden klaar zouden moeten zijn in juli 2023.

Voor het merendeel van de uitvoeringswerkzaamheden werd een procedure voor de plaatsing van overheidsopdrachten georganiseerd (18 van de 26 opdrachten, d.i. voor 98,4 % van de totale gunningswaarde van de opdrachten) en werd een oproep tot mededinging gedaan (16 van de 26 opdrachten, d.i. voor 97,8 % van de totale gunningswaarde van de opdrachten). Het Rekenhof heeft overigens geen manifeste en systematische onder- of overschatting van de bedragen van de overheidsopdrachten vastgesteld.

De uitvoering van de opdracht voor de bouw van de metalen overkapping kampte met ernstige incidenten doordat de verantwoordelijke firma failliet ging. Dat had een impact op het verloop van de werkzaamheden en de naleving van de termijnen. Bij de uitvoering van de opdracht voor de bouw van de voorgevel en het dak van het station en de perronoverkappingen liep het ook fout omdat de opdrachtnemer in financiële moeilijkheden zat. Die problemen hadden gevolgen voor de kostprijs van het project, maar die zijn niet exact te becijferen.

Opvolging van de investeringsbudgetten

Met de verslagen over het station van Bergen die de NMBS sinds 2004 aan de FOD Mobiliteit en Vervoer bezorgt, kon het project niet systematisch worden opgevolgd, in het bijzonder tijdens de ontwerpfase. Sinds in 2015 een nieuwe methode werd ingevoerd, stelt het Rekenhof wel vast dat de kwaliteit van de rapportering aanzienlijk is verbeterd.

De FOD Mobiliteit en Vervoer beschikt bovendien niet over instrumenten om de performantie aan te sturen van de investeringen die vanuit de dotatie aan de spoorwegmaatschappijen worden gefinancierd. Voor grote investeringsprojecten zoals het station van Bergen is het Rekenhof van oordeel dat performantie-indicatoren over de

naleving van de initiële ramingen en van de uitvoeringstermijnen nuttig zouden kunnen zijn om het project op te volgen.

Antwoord van de geauditeerde entiteiten en van de minister

De antwoorden van de NMBS, van Infrabel, van de FOD Mobiliteit en Vervoer en van de bevoegde minister werden in het verslag verwerkt. Het antwoord van de minister is als bijlage opgenomen.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Modernisering en inrichting van de site en van de gebouwen van het station van Bergen* werd aan het parlement bezorgd. Het verslag, de samenvatting en dit persbericht zijn beschikbaar op www.rekenhof.be.